

TOOLISTE HÄÄN

NOVEMBER 1932

EESTIMAA TÖOLISÜHINGUTE KESKLIIDU HÄÄLEKANDJA

Meie tänapäev.

**Valitsuse kriisi lahendamisest. — „Rauaniidi“ õppetund. —
Järeldusi võitluskäigust.**

E. Joonas.

Puudutades eelmises numbris valitsuse kriisi küsimust, tuli meil konstateerida olukorra äärmist tõsidust. Üks osa kodanlistest rühmadest oli ilmselt võtnud oma ülesandeks valitsuse kriisi venitamiseks valmistada ette pinda kui mitte otse fashistlikuks riigipöördeks — selle sõna ajaloolises mõttes, siis vähemalt kodukoetud reaktsooniliseks diktatuuriks. Seni jälgile saadud andmetest on näha, et seesugusest diktatuurist on kõneldud mitte enam kui kaugemast unistusest, vaid kui tänapäeva ülesandest, mille teostamisele kavatseti asuda esimesel võimalusel — oleks ainult kriis veelgi veninud ja rahva meeleolu muutunud kärsitumaks.

Niisuguses olukorras on arusaadav, et töölisesindajad ja kogu töölisklass, kes alles nõrk ning võimetu üksi lööma tagasi reaktsoonilise kallaletungi, pidi otsima kontakti kodanluse demokraatlikumalt mõtleva osaga kodanikuvabaduste ja õiguste säilitamiseks. Töölisesindajate isoleerumine riigikogus oleks pakkunud vägivalla meestele hea võimaluse lüüa üksikult nii töölisesindajaid kui ka kodanluse demokraatlikku tüba ja hõlpsasti teostada oma kava.

Sellele tõmbas kahtlemata, vähemalt esialgu, kriipsu peale sotsialistliku tööliste partei resolootne otsus võtta osa valitsusest, kes

seab oma ülesandeks kaitsta praegu maksvat põhiseaduslikku korda.

Teiseks suurema tähtsusega küsimuseks oli krooni kursi hoidmine. Kuna sisult selle tähtsusest meil varem korduvalt sõna võetud, siis oleks ülearune veel kord selle juure tagasi tulla. Tähendame vaid, et nii K. Einbundi valitsus, aga ka diktatuuri poole püüdnud pidasid krooni langetamise oma esimeseks ülesandeks. Nüüd, uue valitsuse ametisse astumisega on sekkoraks lõpp tehtud alalisele krooni aluste urgitsemistele.

Need kaks peakisimust ongi, mis sundisid tööliste esindajaid võtma osa praegusest valitsusest.

Ka ametiühingulisest seisukohast peame tunnustama õigeks sotsialistliku partei sammu. Kui kriisi venimisega tõepoolest oleks kõik võim läinud üle diktatuuri pooldajate kätte, siis esimestena vägivalla all oleksid kannatanud ametiühingud, nagu seda nägime Itaalia ja Leedu riigipööretest. Tööliste vabast koondumisest ja oma klassihuvide eest võitlemisest ei saa neis maades olla juttugi. Kergesti kaotasid seal töölised oma õigused, mida nad ei saanud õieti kasutama hakatagi, aga raske on neid nüüd neil jälle tagasi võita.

Meil jääb üle ainult soovida, et sotsialistlik tööliste parteil läheks korda mitte ainult neis kahes küsimuses saavutada resultaate tööklklassi huvides, vaid lahendada ka jooksva valitsemise töö korras seevõrra üleskerkivaid küsimusi, et niigi ränk kriisi surve veelgi ei suureneks.

*

Päev või paar pärast uue valitsuse ametisse astumist puhkes streik Tallinna ühes suuremas käitises — „Rauaniidis“, kus üle 400 tööliste. Võitlus algas käitise juhatusel palgakärpimise otsuse vastu. Tööliste ja eriti meistrite töötasu taheti vähendada kuni 50%.

Juba esimesel võitluse päeval käitise juhatus püüdis tarvitusele võtta tavalist ettevõtjate trikki — tekitada lõhe palgavõitluse frondil. Juhatus oli valmis rahuldama tööliste nõudmised, kuid jäi kindlaks meistrite palgakärpimise juure. Eestimaa Töölisühingute Kesklüüdu juhatusel vahelesegamise ja kategoorilise nõuande kohaselt ei läinud töölised sellele liimile, vaid kuulutasid end soldaarseks meistritega ning jätkasid võitlust. See asjaolu loomulikult ei jäänud mõjuta asja edaspidises käigus.

Samal ajal kutsus Töölisühingute Kesklüüdu juhatus kokku palgateenijate üldise aktsioonitoimkonna, kes kuulutas enesegi solidaarseks „Rauaniidi“ streikijatega, pannes ühtlasi tehase saadused boikoti alla ja asudes organiseerima aineline abi andmist streikijatele.

Nüüsguusele ühisele moraalsele survele suutis tehase juhatus panna vastu ainult kolm päeva ja juba pühapäeval, 6. novembril nõustus „Rauaniidi“ juhatus loobuma palgakärpimisest, makstes välja tasu ka streigi päevade eest ja keeldus avaldamast mingit survet streigi juhtidele.

Nõnda lõppes see streik tööliste täieliku võiduga.

Võitlus „Rauaniidis“ on meile, ametiühingulastele, õpetlik kahes asjas. Ei oleks üalgi töölised saavutanud nii kerge vaevaga võitu, kui nende keskel poleks valitsenud täielik üksmeel ja julgus aktiivselt välja astuda. Ei puudunud süngi ettevõtja agendid, kes ihust-hingest katsusid külvata lahkkelisid tööliskonna keskele, kuid asjata.

Teiseks avaldas ettevõtjale masendavalt survet väljakuulutatud kaupade boikott. See on esmakordne juhus meie ametiühingulises ajaloos, kus see tööklklassi relv osutus nii vahedaks, et lõikas võitluse lihase ja luusse. Kuid seegi relv oli ainult selletõttu vahe, et

boikoti väljakuulutatjaks oli kogu Eesti palgaliste autoriteetne võitluse keskkohd — aktsioonitoimkond, kuhu kuulusid kõik vabaametiühingud, aga ka vaimlisel alal tegutsevate kihide kutseühingud. Kas võib veel paremat tõendust olla ühise palgaliste jõu mõjust oma huvide kaitsmisel, kui „Rauaniidi“ praktilise õppetunni tulemused.

Oleks hea, kui kõhklejad ja „isamaalikkudest“ tunnetest täispuhutud töölisliikumise siunajad mõtleksid tõsiselt järele, kas „Rauaniidi“ töölistel oleks võimalik olnud oma huvisid kaitsta teisiti, kui proovitud ametiühinguliste vahenditega!

*

Meie käsitaksime küsimust kindlasti mitte objektiivselt, kui „Rauaniidi“ streigi juures püüduksime vaid eelmiste ridadega. Ametiühingulise seisukohast polnud see streik kuuletki ideaalne — ja just nendesamad töölised eneste huvides peame seda avalikult ütleva. „Rauaniidi“ töolistest kuulus ainult väikene protsent ametiühingusse, seega puudus streikijatel seljatagune, samuti streigikassa. Alata aga streiki nüüsguusel tingimisel igal pool ei saa. Sest streik, nagu iga võitluski, õnnestub seda kindlamini, mida tugevam seljatagune, mida suuremad tagavarad. Tänu mitmesugustele kokkusattumustele ja ka sellele, et varemalt oli loodud ühingutele tugenev aktsioonitoimkond, „Rauaniidi“ töolistele naeratas õnn. Kuid nad said isegi aru, et alati pole nüüsguust situatsiooni, et vahel tuleb pidada pikka ja kurnavat võitlust, mis nõuab kauakestvat ettevalmistamist ning jõudude kogumist, mis pärast ka suurem osa selle käitise töolistest astus tekstiiltöölise ametiühingusse. — Viimane asjaolu ongi oieti kõige väärtuslikum streigi saavutis.

Sooviksime, et see ei oleks mitte ainult puhang võitluse päevil, vaid äsjastest kogemustest ammutatud veene, mis tõi inimesed ametiühingusse. Vähe on töölised üksmeelest ühes käitises, tarvis kogu maa tööliskond ametiühingute kaudu sulatada üheks tervikuks, üheks aktiivselt väljaastuda võivaks jõuks. — Seda õpetab meile ametiühinguline teooria, praktika ja ka ajalugu.

„Rauaniidi“ töölised õnnestunud streik peab andma hoogu teistegi alade töölisele — nii oma palgatingimuste kaitsmise, kui oma jõu organiseerimise suhtes. Selles mõttes olgu see streik esimeseks pääsukeseks, mis siiski kuulub, et palgavõitluse kevade ei või olla meilgi enam väga kaugel.

Ametiühingud — löögivõimsaks.

L. Metslang.

Tööliskonna tänapäeva majanduslikkude ja õiguslikkude huvide kaitsmine asetab meie ametiühingulisele liikumisele suuri ülesandeid. Ka uute võitude saavutamine ei või toime tulla ilma tugeva ametiühingulise liikumiseta, mis kogemuste kohaselt on töölislii-

kumise nurgakiviks. Nagu ükski hoone ei või püsida vankuval nurgakivil, alusmüüri, nii ei saa tugev töölisliikumine tekkida, kui proletariaat ei ehita ülesse korralikke ametiühinguid.

Meie vabaametiühingud liikmete arvuga

ega organisatsioonilise tegevusega ei vasta täiel määral aja nõuetele. Liikmete arvu poolest võiksid meie ametiühingud olla hulga suuremad. Ja meie majanduslik olukord kõige peale vaatamata, võimaldab ametiühingutele aktiivsemat tegevust.

On asjata hakata ülesse lugema sündmusi lähemast ja kaugemast minevikust, mis on pirdurdanud mitmel korral ametiühingulist tööd või ametiühingud hoopis hävitanud. On liig- ne alati astuda meie töölislikumise lühikese kestvuse ja meie virilate olude varju. Seda kõike oleme mitmel ja mitmel korral arutanud ja alati oleme leidnud, et kõige peale vaatamata võime ülesse ehitada ametiühingud, mis on liikmete arvu ja aktiivsuse poolest tugevamad kui meie enamik ametiühinguid praegu on. Ja tegelik elu ise näitab, et meie ametiühinguline liikumine võib areneda ja võimsamaks kasvada. E. Töölisühingute Kesklüüdi andmete järele on tõusnud üle maa tööliste keskel huvi ametiühingulise liikumise vastu. Asutatakse uusi ühinguid, üksikud eemalseisjad tööliste ühingud astuvad kontakti E. Töölisühingute Kesklüüdiga. Töölisvanemad propageerivad ametiühingutesse organiseerimist. Võib öelda, et oleme jõudnud niikaugele, et tihe kontakt töölishulkade ja ametiühingute vahel on loodud. Ametiühing on asunud hulkade keskele. Ametiühinguliste organisatsioonide juhtivatel instantsidel tuleb seda olukorda selleks ära kasutada, et need töölised, kellel on tekkinud huvi ametiühingute vastu, saaksid tõmmatud liikmeteks.

Elkõige tuleb silmas pidada, et igas käitises peab olema ametiühinguliselt organiseeritud tööliste grupp töölisvanemaga eesotsas. See aktiiv peab olema esialgu nii suur, et ametiühing suudaks selle abil juhtida käitise tööliste eluavaldu. Kui selline grupp pidevalt ametiühingu juhtimisel suudab tööliste huvides aktiivselt tegutseda, siis ei ole kahtlust, et teadlikum osa käitise tööliskonnast tuleb ametiühingu liikmeks. Käitise agitatsioon on ametiühingulise agitatsiooni nurgakiviks ja seepärast tuleb sellele suurt tähelepanu pöörata. Sel viisil on võimalik ametiühingul olla töölishulkade juhtivaks organisatsiooniks.

Teiseks, ametiühinguline liikumine peab olema organisatsiooniliselt kõige otstarbekohasemalt ülesse ehitatud. Organisatsiooni vorm peab olema seesugune, et see oleks vastupidav raskest võitluses tööliskonna majanduslike huvide eest. Elu areneb ja ühes seega muutuvad võitlusviisid ja organisatsiooni vormid ka töölislikumises. Kapitalistid on loonud oma majanduslike huvides tootmisorganisatsioonid, mis haaravad rahvusva-

helises ulatuses või ühe riigi piirides terveid valmistusalasid — trustid, kartellid, sündikaadid jne. Kui ei ole tsentraliseeritud tootmisorganisatsiooni, siis on vähemalt ühine müügiaparaat. Eestis on olemas rahvusvaheline tikustrust. Siis võime siin näha eesti tootmis- ja müügi truste: paberitrust, tsemenditrust, riidemüügitrust j. t. Seega on meil Eestiski tähtsamad tootmisalad koondatud ühiste keskohtade ümber.

Meil on taryis luua meie kääbus-ametiühingute asemel tugevad tsentraliseeritud ülemaalsed liidud kohapealsete osakondadega. Näiteks kuuluksid kõik metallitööstuses töötavad töölised ja teenijad kutse peale vaatamata metallitöölise liitu, tekstiiltööstuses töötavad töölised tekstiiltöölise liitu jne. E. Töölisühingute Kesklüüt määraks vaieluse korral, missuguse käitise töölised miskisse ametiühingusse peaksid kuuluma. Sellised ülemaalsed liidud kuuluksid E. Töölisühingute Kesklüütu ja vastavasse rahvusvahelisse kutsekretariaati, et töötülide puhul oleks kindlustatud rahvusvaheline toetus. Peale selle on tarvilik, et liidud looksid tiheda kontakti naabermaade vastavate ametiühinguliste liitudega. Seesuguste ametiühinguliste liitudega, millel on paindub ülemaaline organisatsioon ja millel on korralikud rahvusvahelised sidemed, on võimalik edukalt pidada palgavõitlust ja täita muid ülesandeid.

Selge on see, et üleminek uue organisatsioonivormi juure ei või tulla üle öö, vaid see võtab teatud aja, kuid ettevalmistused selles suunas tuleb käima panna.

Kolmandaks, tuleb panna kindel organisatsiooniline alus palgateenijate ühisfrondile. Aktsioon-toimkonna loomisega on astunud esimene samm kõigi palgateenijate ametiühinguliseks koostööks ja see on annud juba häid tulemusi. Kehalist ja vaimlist tööd tegijate ametiühinguliste organisatsioonide koostöö tuleb seada kindlatesse organisatsioonilistesse raamidesse.

Neljandaks, tuleb asuda järjekindlusega ametiühingulisele haridustööle. Kui puudub teadlik ametiühinglaste kaader, siis ei ole võimalik ametiühinguid tarvilisele kõrgusele tõsta. Seepärast tuleb erilist rõhku panna funktsionääride kasvatamisele. Loengud, kursused, õpingid ametiühingulise töö kohta jne. leidku ametiühingutes korraldamist. Vastavaid juhiseid selleks annab E. Töölise Haridusliit.

Ei ole kahtlust, et teatavate pingutustega meie ametiühinglaste pere esmajärguliste ülesannetega toime tuleb ja tagasi ei kokku raskuste eest, mis iga tegevuse juures esile kerivad ja paratamatud on.

Tööpäeva lühendamise küsimus on

Rahvusvahelisel Töö-organisatsioonil tõsiselt harutusel.

Juba mitmel töökonverentsil on Rahvusvahelise Tööorganisatsiooni tähelepanu juhitud tööpuuduse kohutavale tõusule ja abinõudele, mis tuleks tarvitusele võtta tööpuuduse

pehendamiseks. Nende abinõude seas on alati olnud esireas tööaja lühendamise nõue. Eriti on viimasel ajal moodis 40-tunnilise töönädala nõue. 1932. aasta töökonverentsil

esitasid Prantsuse tööliste esindaja Jouhaux konventsile vastuvõtmiseks resolutsiooni, millega Rahvusvahelise Tööküüruole ülesandeks tehakse uurida 40-tunnilise töönädala maksmapaneku võimalusi tööstuses ja esitada selles asjas aruanne Administratiiv-Nõukogule nii, et võimalik oleks küsimust võtta järgneva töökonverentsi päevakorda. See resolutsioon võeti vastu.

Itaalia valitsus leidis aga, et asjaga nüükauga oodata ei saa, sest tööpuudus aina kasvab. Tema poolt etteõetud uuringute järgi ei olnud mingit takistust 40-tunnilise töönädala sisseadmiseks. Sellepärast esitas Itaalia valitsus Rahvusvahelise Tööorganisatsioonile 1932. a. suvel nõudmise kokkukutsuda Administratiiv-Nõukogu erakorraliselt, et harutada tööpäeva lühendamise küsimuses erakorralise töökonverentsi kokkukutsumist. Itaalia valitsus leidis, et tööpäeva tuleb lühendada, kuid see võib sünnida ainult rahvusvaheliselt, kuna tööpäeva lühendamise ei tohi langeda proportsionaalselt ka palgad. Kui üksikud riigid hakkaks sarnast reformi läbiviima üksinda, ei saaks nad konkureerida naabritega.

Erakorraline Administratiiv-Nõukogu istang peeti ära Genfis 21. ja 22. septembril s. a. Seal olid erakorralise konverentsi kokkukutsumise poolt kõik tööliste esindajad, kõik valitsuste esindajad, väljaarvatud Inglise valitsuse esindaja, ja Itaalia tööandjate esindaja. Vastu olid Inglise valitsuse esindaja ja peale Itaalia tööandjate esindaja rida tööandjate esindajad. Nemad deklareerisid, et nad ei ole küsimuse arutamise põhimõttelised vastased, vaid nad ainult leiavad, et küsimust ei ole veel küllalt põhjalikult uuritud ja ei ole selge, kas tööpäeva lühendamine annab tagajärgi tööpuuduse vähendamiseks. Sellepärast on varane küsimust üles võtta järgmisel töökonverentsil ja täiesti otstarbetu veel kokku kutsuda kiire korras erakorraline konverents.

Konverents ostustati siiski kokkukutsuda

Genfis jaanuaris 1933. *) Konverents ei tuleks harilikuna töökonverentsina s. t. ei sünniks kõik Versaille'i rahulepingu XIII osas ettenähtud alustel, vaid osalt laiema ulatusega (osavõtjate suhtes), osalt kitsamana. Ta kannaks ettevalmistava konverentsi nime. Temast osa võtma kutsutakse igast riigist 4 esindajat (üks valitsuse, kaks tööandjate ja üks tööliste) kõigil neil veiks kaasas olla veel tehnilised aruandjad, kel esindajatega peale hääleõiguse muidu ühised õigused. Tema kokkukutsumine on tingitud peaaesjalikult sellest, et töökonverentside kodukorra järgi ei saa konventsiooni vastu võtta enne kui küsimus on arutusel olnud kahel konverentsil. Kui küsimus oleks võetud üles 1933. a. korralise konverentsi päevakorda, siis oleks tema võinud konventsiooni kuju omada alles 1934. a. konverentsil. Nüüd aga tahetakse konventsiooni vastu võtta juba 1933. a. kevadel toimival järjekorralisel töökonverentsil. Peale selle tuleb 1933. a. aprillis Londonisse kokku maailma majanduse konverents. Ka sellele tahetakse esitada jaanuaris toimuva ettevalmistuskonverentsi tulemused. Loota on konverentsil igatpidi valgustatavaid võimalusi, mis olemas tööpäeva lühendamiseks ja neid tagajärgi, mis viimane enesega kaasa toob. Nende küsimuste uurimiseks on ennast tööle rakendanud mitmed Rahvusvahelised organisatsioonid (Rahvusvaheline Sotsiaalse Arengu Ühingute Liit, mitmed Ametiühingute Liidud jne.) kui ka paljud valitsused. On ka loota, et 1933. a. kevadel kokku tulev korraline töökonverents vastu võtab konventsiooni 40-tunnilise töönädala kohta.

*) Administratiiv-Nõukogu oma korralisel istangul Madriidis 24.—28. oktoobrini s. a. määras konverentsi alguse 10. jaanuarile 1933. a. ja konverentsi erakorralise tähtsuse tõttu otsustas sellest osavõtma kutsuda ka need riigid, kes ei ole Rahvasteliidu liikmed.

Jooni saksa ametiühingute haridustegevusest.

Aug. Gustavson.

EELMÄRKMEID. Saksa ametiühingute töö hariduslikul alal on niivõrd laialatustlik ja mitmekülgne, et võimata anda ühes lühikeses ajakirja artiklis haaravat ülevaadet sellest. Võib ainult rääkida tähtsamaid momente ning saavutusi. Ruumi vähesusel peatume vaid n. n. vabade ametiühingute keskkondise hariduslikul tegevusel. Samuti puudub võimalus siin selgitada ametiühingute ja sotsialistliku partei mõju Saksa rahvahariduse üldkorraldusele. Märgin ainult lühidalt, et näiteks, Saksa täienduskoolide tiheda võrgustiku ning töölisnoortele võrdlemisi vastuvõetava õppekava kujundamisel on organiseeritud töölis-konnal suured teened.

Kuigi Saksa ametiühingud juba varem tegelesid hariduslike küsimusiga, siiski erilise tähtsuse saavutasid need küsimused muutunud olukorras peale maailmasõda.

Saksa põhiseaduse § 165 väljendub põhimõtte, et töölised ja teenijad on tööandjajaga võrdsed pooled tööküsimuste normeerimisel ning majandusaktiiviteedi arendamisel. Siit peale sotsiaalseadusandlus tunnustab ametiühinguid tööliste esindajaina ning võimaldab neile osavõttu reast avalikõigustlikest asutisist ning ühiskondlikest toimingust, nagu — töökohtud, tööandusnõukogud, sotsiaalkindlustuse institutsioonid jne. jne. See kõik nõuab ametiühingute tegelasilt rohkesti teadmisi poliitiliste- ja sotsiaalteaduste ning seaduste alalt. Samuti vajavad ametiühingud ise enda ülesannete teostamisel vilunud ning küllaldaste teoreetiliste teadmistega varustatud inimesi. Selliste isikute ettevalmistamine („Zweckbildung“) on ametiühingutele äärmiselt tähtis. Endastmõistetavalt ei unustata töölismasside teadmiste, õigemini — teadvuse arendamist.

See on ametiühingute haridusliku töö teine eluline ülesanne.

TÖÖMEETODID JA VAHENDID. Teadmiste levitamiseks kasutatakse kõiki võimalusi: kindlakujulisi koole, õhtuklasse, nädalalõpu kursusi, suvekoole, loenguid ning õpetust kirja teel (korrespondentskursus), trükisõna kasutamist kõnelemata. Erihist poolehoidu leiavad õhtuklassid ning viimasel ajal korrespondentskursused.

Hariduslikku tegevust kohtel juhüb kohaline ametiühingute haridusekomitee. 1928. a., näiteks, oli vabade ametiühingute föderatsioonil 405 kohalist haridusekomiteed. Kohaliste komiteede tööd koordineerib ning juhüb ametiühingute föderatsiooni keskjuhatus juures tegutsev hariduseamet.

KINDLAKUJULISED ÕPPEASUTISED. Kindlakujulised õppeasutisid tuleb eeskätt mainida *T ö ö - A k a d e m i a* Frankfurt a. M. ülikooli juures, milline asutati 1921. a. Kuigi see kool ei ole puhtal kujul ametiühingute õppeasutus, süiski oli selle asutamise ametiühingute teene ning praegune juhtimine nende mõju all. Kool on Preisi valitsuse poolt ülalpeetav, kuid nõukogus on ametiühinguid ülekaal. Koolisihit on anda süstemaatilist kõrgeamat eriharidust ametiühingulastele. Õppekavas on — töö- ja sotsiaalõigus, majandusteadus, sotsioloogia, psühholoogia, ajalugu, ametiühingute töö jne. jne. Õpilased soovitatakse ametiühingute poolt ning sissepääsuks ei nõuta eelhariduse tunnustust, vaid katseil määratakse, kas kandidaat on küllaldaselt selle töö jaoks arenenud.

Järgmisena mainime Berliini ja Düsseldorfis majandusteaduse ja administratsiooni erikoole. Mõlemad koolid asutati 1922. a. ning on samuti Preisi valitsuse poolt ülalpeetavad. Nõukogus on ametiühinguid tugev esindus. Koolide ülesanne on „anda ametiühingute tegelastele ja töölisele esindajale küllaldaselt teadmisi neile usaldatud avalik-õiguslike toimingute sooritamiseks.“ Pea eriõppeained kavas on — tööstuslikud ja sotsiaalküsimused, majandus- ning sotsiaalpoliitika, seadused. Peale selle rida aineid õpilaste üldarendamiseks, nagu — loogika, psühholoogia jne. Koolis on: 1. korrapärased klassid — kaheaastase kursusega, 2. õhtuklassid ja 3. korrespondentsklassid.

Puhtal kujul ametiühingute (vabade) koolid on — ametiühingute kool Ber-

liinis, seminaar Kölnis ja föderaalikool Bernaus.

Berliini kool avati 1919. a. Selle kooli ülesanne on ettevalmistada ametiühingute tegelasi. Kool töötab vaid õhtuti ning täiskursus 2 a. Koolis on mitmed erikursused — lähemaajalised. Õpilasi oli 1930 31. a. — 4.039.

Kölni kool on analoogiline Berliini kooliga. Asutati 1920. a. ning terve kursus on 3 a. Peained on ka siin — sotsiaalteadused, seadused ja majandusteadus. Viimasele, s. o. 3. a. kursusele pääsevad vaid eriti andekad ja arenenud kuulajad. Õpilasi oli 1930. a. 680.

Bernau kool asutati vast 1929. a. Selle kooli ülesanne on olla kõikide nende ametiühingute teenistuses, kus omal kohalised koolid puuduvad. Koolitöö on korraldatud kursustena — 4-nädalise kestvusega. Kava on muutlik, see koostatakse alati iga kursuse eel ette. Käsitatakse kõiki ametiühingulisi ja tööliskonna tegelasi huvitavaid aineid. Kursuslased elavad 4 nädalat kooli juures, kus kõik töö ja tegevus areneb kindla korra järgi. Suurt rõhku pannakse füüsilistele harjutustele.

Peale mainitute on veel mitmel ametiühingul omad koolid. Näiteks — metallistidel Dürenbergis, wabrikutöölisel — Winningsenis, ehitustöölisel — Werlseeis jne.

Kuna n. n. vabad ametiühingud töötavad käsikäes sotsialistliku parteiga, siis ei ole ülearuane mainida, et ka nimetatud partei tegeleb agaralt kultuuriküsimusiga. Nii kutsuti sotsialistliku partei poolt 1926. a. ellu sotsialistlik kultuurliit (*Sozialistischer Kulturbund*), millise organisatsiooni ülesanne on juhtida ja koordineerida töölisklassi vaimlist tegevust teaduse, kunsti, kirjanduse, noorte hoolekande, hariduse ja spordi alal. Nimetatud organisatsiooni nõukogus on praegu esindatud: sotsialistlik partei, vabade ametiühingute föderatsioon, sotsialistlike õpetajate ühing, sotsialistlike noorte liit, töölise muusika liit, töölise teatri liit ja töölise spordi liit.

Ka kristlikud ametiühingud on võrdlemisi agarad haridustööl. Neil on oma kindlakujuline kool tegelaste ettevalmistamiseks *Königswinteris*. Nad korraldavad ka väga palju lühiajalisi kursusi jne. Kursuste kavad sisaldavad samu aineid, mis ülemaal märgitud ning peale nende sagedasti loenguid usuliste teemidele. Aug. Gustavson.

Trükitegelaste ametiühingud Soomes.

Järjekindel tegevuse ja liigete kasv.

2 aastaga 7 miljoni toetuseks.

„Töölise Häälele“ kirjutanud Soome Trükitegelaste Liidu sekretär A. J. Hällström.

Nii kui mõnes muuski euroopa maas, on soome trükitegelased olnud esimesed, kes hakkasid ametiühinguliselt organiseeruma ja ühinemise tähtsusest arusaama.

Esimene trükitegelaste ühing asutati 1840. a.

Turus. Alguses oli ametiühingute tegevus võrdlemisi nõrk ja naisi ei võetud üldse ühingu liikmeks. Trükitegelaste organisatsiooniline tegevus oli algul enam harralik kui proletaarne, sest see kiht moodustas enesest

midagi kõrgemat teiste töolistega võrreldes. Trükitööstuse arenedes võttis organiseerumine suuremat hoogu ja tööandjate suhtumine neisse ühinguisse muutus aina vaenulikumaks seda mööda, kuidas viimased esitasid omi nõudeid tööpäeva lühendamiseks, palkade tõstmiseks, tööolude parandamiseks jne. Tööaeg lühenes tööliste visal nõudmisel 15-st tunnist 10—12-tunniseks, hiljem 9-tunniliseks ja 1918. a. saavutati 8-tunniline tööpäev.

Palgavõitlus omandas varsti ametiühingulises võitluses esikoha ja 1890. a. oli juba Helsingis I neli päeva kestnud streik, mis peeti kollektiivlepingu sõlmimiseks. 1893. a. kerkis üles mõte asutada ülemaaline trükitööliste liit. 1895. a. kinnitati põhikiri ja 1899. a. algas tegevus, kuigi vene surve püüdis lämmatada tööliste organiseerumist.

Esimene suurem saavutus uuel liidul oli 1900. a. ülemaalse kollektiivlepingu sõlmimine, milles määrati kindlaks töö- ja palgaolud kogu soome trükitööstuses, mille tulemusena palgad tõusid keskmiselt 10%. 1905. a. piirati liidu survele tunduvalt väga laialdaselt tarvitama hakatud õpilaste tööjõudu ja määrati kindlaks lähemalt õpilaste tööpalgad. Suurem palgavõitlus puhkes 1911. a. kui tööandjad ei tulnud liidule vastu töö- ja palgaolude parandamisega. Streik kestis 3 kuud ja 4 päeva. Selles võitluses kaotas liit rahaliselt suuri väljaminekuid, kuid sõlmitav ülemaaline kollektiivleping ei toonud mingit nimetamisväärset paremusi, vaid isegi teatavat tagasiminekut.

Raamatuköitjad, kes varemalt moodustasid oma liidu, liitusid 1914. a. trükitöölistega, mille tõttu ka trükitööliste liidu nimi muudeti Soome Raamatutöötajate Liiduks.

Ilmasõja puhkedes oli liidul väga rasked ajad, sest kogu trükitööstuses oli Soomes „vaikus“ ja töötute liigete toetuseks kulutas liit suuri summe. Samal ajal tõusid tunduvalt tarbeainete hinnad. Pikkade läbirääkimiste tulemusena suudeti 1917. a. lisakollektiivlepingu abil tõsta palku 25—40%. Selle järele saadi jällegi läbirääkimiste ja nõupidamiste kaudu tõsta elukalliduse lisa ja põhipalku kokku 180—210%, mis pikast pingutusest väsinud töölisi enam-vähem rahuldas.

Töölistele õnnetult lõppenud kodusõda 1918. a. lõi ametiühingulisele liikumisele Soomes haavu, mida nii kergesti ei unustata. Kodusõja järele ei tahtnud tööandjad liitu tunnustatagi ega pidada läbirääkimisi. Trükitööliste hea organisatsioonid endist traditsiooni sundis aga tööandjad siiski järeleandmisele ja 1919. a. kevadel sõlmiti ajutine leping tööliste ja tööandjate liitude vahel. See leping polnud loomulikult tööliste nõudeid rahuldav, kuid siiski parem kui mitte midagi. Selle järele jõulukuu 1. päeval sõlmiti uus leping pooleks aastaks, mille järele põhipalgad tõusid 55%.

1920. a. tehti leping elukalliduse liikuvuse või indeksi põhjale, mille järele asutati ühine komisjon, mis ametlike andmete järele määras kindlaks tööliste palgad. Kui elukallidusindeks näiteks tõuseb 8%, siis palgad tõusevad samas suhtes ja indeksi langedes alane-

vad ka palgad. Sellane leping on maksma liitude vahel praegugi ja 1920. a. saadik, millal leping sõlmiti, on tööliste tasu tõusnud 8 korda, sest elukalliduse indeks on tõusnud, ning 1 kord palgad langenud, sest ka indeks alanes.

Üleilmliku raske kriisi tõttu pole olnud võimalik viimastel aastatel tarbimiselt tööliste palku korraldada.

Liikmete arv on tõusnud järjekindlalt, arvatud välja viimane kriisi aeg. 1897. a. liidu asutamise ajal oli 493 liiget. 1902. a. — 700 liiget; 1907. a. — 1466 l., 1912. a. — 1212 liiget (lang oli tingitud 1911. a. streigist). Liigete arv tõusis igal aastal alates 1920. a., mil oli 2.660 liiget kuni 1929. a., mil oli 3853 liiget. 1930. a. oli liigete arv 3653 ja 1931. a. 3372.

Kahel viimasel aastal on raske majanduslik kriis vähendanud tunduvalt trükitööstuse toodangut ja ühtlasi sellega liidu liigete arvu.

Liidul on praegu 36 linnas ja alevis osakonnad, milledest Helsingi osakond on suurim 1744 liikmega.

Liikmemaksud ja toetused.

Praegused liikmemaksud on järgmised: I klass — 4 smk., II kl. — 2,50 smk. ja III kl. — 1,25 smk. nädalas. I klassi kuuluvad teenistuse suuruse järgi kõrgeimad palgasaajad, II klassi keskpalgalised ja III klassi õpilased, naisraamatuköitjad, abitöölised jne. Liidult maksetavad toetused on jagatud makstud liikmemaksud järele samuti klassidesse.

Soome Trükitööliste Liit on kõige rikkam soome ametiühingutest, liidu varandus tõuseb üle 1 miljoni soome marga, samuti on liidul kõige tugevamad toetuskassad ja kõrgemad toetusmäärad. Toetust makstakse tööpuuduse, haiguse, streigi, töösulu, vanaduse, matuse puhul, samuti on juriidiline abi vaba. Kõrgeim toetusraha päevas on haiguse ja tööpuuduse puhul 13 smk., mida võidakse maksta kuni 90 päeva aastas. Kui liit toimetab matused, siis makstakse 1500 smk. Tavaliselt makstakse lähemale omakstele matuse puhul 1000 smk., s. o. 6000 senti. Siis peab liige olnud olema liidus 7 aastat ja kuulunud liikmemaksus I klassi. Vanaduse ja invaliidisuse toetust antakse igal aastal jõulukinkidena neile, kes vähemalt 15 a. liige olnud. 1930. a. — 1932. a. on liit andnud mitmesuguseid toetusi kaugelt üle 1.000.000 soome marga, mis peaks olema eeskujuks teistele ametiühingule.

Organiseeritud trükitööliskond Soomes on saavutanud mõningaidki võite, kuid on veel ees palju raskusi kõrvaldada. Nii on suudetud lühendada tööaega 46 tunnile nädalas päevatöös ja 40 tunnile öötöös. Õpilaste olukorda ja palku on tagatud vastavate lepingutega, mille tulemusena on see, et keskmised palgad soome trükitööstuses on kõrgemad kui ühelgi teisel alal.

Tulevikku on ennustada raske, kuid senised põhimõtted tiivustavad meid innukamini organiseeruma ja ses mõttes jätkame oma tegevust, et ainult täieliku üksmeele ja võimsate organisatsioonide abil võidakse tööliste seisukorda parandada. *A. J. Hällström.*

40-tunniline töönadal — töölistkonna päevanõue.

Aug. Gustavson.

Raske maailma-majanduse kriis, kapitalistliku korra surmaeelsed krambid rõhuvad eriliselt töölistkonda. Praegu arvestatakse töötööliste arvu maailmas juba 30 miljonile ning talve saabudes kasvab nende hulk veelgi. Tehnika kiire areng vähendab inimjõu vajadust järjekindlalt. Ei ole mingit lootustki, et ka majanduskriisi pehmenemine (mida praegu hoopiski veel pole näha) võimaldaks kõigile uuesti tööd leida endises olukorras. Seepärast tuleb tööaega lühendada, olemasolev töö tuleb jaotada kõikide vahel. Tehnika areng peab võimaldama olukorra paranemist kõigile. mitte ainult üksikuile, nagu praegu.

40-tunniline ehk 5-päevane töönadal endiste palkade juures on organiseeritud töölistkonna päevanõue üle maailma praegu. Mitte ajutise vahendina, vaid kestva olukorra loomisena. Tööaja pikendamisest ei või edaspidi juttugi olla, vaid tehnika areng võib tingida peagi tööaja lühendamist veelgi.

See ei ole enam mingi töölistkonna fantastiline soov, vaid ka paljude kodanliste lahtise mõistusega majandusmeeste seisukoht. Seisukoht, millest kivilinenud omakasupüüdlilikud ning vaimust vaesed kihid endastmõistetavalt kuuldagi ei taha. Seisukoht, mis tuleb aga läbisuruda terve ühiskonna huvides.

Küsimus on ülestõstetud rahvusvahelises ulatuses. Aasta tagasi esitasid tööliste esindajad rahvusvahelise tööbüroo nõukogus resolutsiooni, millega taheti teha tööbüroode ülesandeks uurida tööaja lühendamise võimalusi tööpuuduse vähendamiseks. Seekord sai ettepanek vaid 6 häält poolt (tööliste rühm), kuna kõik valitsuse esindajad koos tööandjatega selle vastu hääletasid.

Läinud kevadisel järjekordsel rahvusvahelisel töökongressil tõsteti küsimus tööliste esindajalt uuesti üles. Tööaja lühendamise paratamatust rõhutati järjekindlalt kõnedes

ning vastava kongressi kokkukutsumist nõudev resolutsioon saavutas peale ägedaid vaieldusi tarvilise enamuse. Enamuse saavutamiseks aitas tugevasti kaasa rahvusvahelise ametiühingute liidu poolt korraldatud tööpuudust käsitlev erikongress Genfis, samuti erimaade ametiühingute keskkondiste telegrammid

Vastuvõetud resolutsiooni elluviimine oli kaalumisel tööbüroo nõukogu koosolekul 21. ja 22 sept. Genfis. Siin otsustati, et tuleb korraldada aasta lõpul või tuleva aasta alul võimalikult laiaulatuslik n. n. tehniline eelkongress tööaja lühendamise küsimuste selgitamiseks. Kongress koostatakse n. n. tripartitsel alusel, s. t. kõik kolm rühma: valitsused, tööandjad ja töölistel, on esindatud ühe esindajaga.

24., 25. ja 26. oktoobril oli küsimus täies ulatuses veel kord arutamisel tööbüroo nõukogu koosolekul Madridis ning siin otsustati lõplikult tehniline eelkongress kokkukutsuda 10. jaanuaril 1933.

Sellest kongressist kutsutakse osavõtma ka neid riike, kes pole tööbüroo liikmed.

Samal koosolekul otsustati paigutada tööaja lühendamise küsimus ka eeloleva järjekorralise XVII töökongressi päevakorrale.

Siht on püstitatud, nüüd vaja asuda täie jõuga tööle sellele sihile jõudmiseks. Vähe on sellest kui küsimust kaalutakse vaid rahvusvahelisel kongressil, on vaja jõuda koguda, et vastuvõetud otsused ka igal maal elluviidaks. Kõik ametiühingud üle maailma on seadnud selle küsimuse päevaküsimusist esimesele kohale ning on väljendanud kategooriliselt 40-tunnilise töönadala elluviimise nõuet. Seda tuleb teha ka meil. 40-tunniline töönadal pole mingi lõppsiht, vaid ainult lähem päevavälisanne, aste — kust edasi liigutakse sotsialistliku korra poole.

Tööpuudus, nälg ja lootusetus.

K. Kimmann.

II.

Püüame nüüd jälgida, missugusel kiirel sammul võistlus inimmasina ja metallmasina vahel edeneb, selleks olgu lubatud lehitseda statistika andmeid ja meie leiame, et 1764. a. Hargraewes'e poolt leiutatud vokk pani käima 8 värtnat ja pisut hiljem juba 100 ja veel hiljem 700, s. t. ketramine muutus 1769. a. — 1855. aastani 700 korda produktiivsemaks! Juba 1855. a. ketras üks inimene masinaga sama palju kui 16 aastat tagasi ketrasid 700 inimest kokku.

Sepp valmistas 12 tunniga 600 naela, nüüd aga, kus auru- ja elektrijõud inimese käsutades, võib sama tööd teha 3 minuti jooksul. 1924. a. nõudis ühe puuvillast rätiku valmis-

tamine 106 töötundi (s. o. käsitsi), kuna masin selle töö 1 tunniga ära teeb; ühe marmorplaadi lihvimine nõudis kujurilt 539 töötundi, nüüd aga teeb masin sama töö ära ühe tunniga!

Sellest näeme, et masina töö ületab oma viljakusega inimtööjõu 100, 1000 ja mõnes tööharus ka 100.000 võrra.

Rauamulla kaevamine toimub masinaga 500 korda kiiremini, kui käsitsi kaevates; masin peksab nisu 135 korda kiiremini käsitsi tööst. Paberit võib valmistada ühe inimese peale päevas 2 r-meetrit, kuna masinaga võib valmistada 20.000 r.-m.; kümme traktorit suudavad künda sama palju, kui 500 inimest

1000 härjaga; masinaga võib valmistada päevas 25.000 pudelit, kuna klaasipuhuja neid ainult 200 tükki sama ajaga valmistada jõuab.

Meie oleme näinud, kui järjekindlalt masin inimesed viljakusega üle trumpab ja nad teeb peagi tööstuses üleliigseks. Kas ei ole see õige, nagu eelpool öeldud, — et inimene heidetakse aja jooksul kolikambrisse sedavõrd, kui inimene seda lubab.

Meie võiksime tuhandeid võrdlusi tuua, kuid leiame, et asi peaks selge küll olema. Meie oleme näinud, et masina töö inimese tööst viljakam on ja päev-päevalt viljakamaks muutub, sest tehnika läheb edasi hiiglas samul. Masinad rakendatakse tööle lõpmatuis ridades ja nende lõpmatute masinate ridades liikleb mõni üksik inimene, kes neid juhib. Mis teevad aga „inimesed-masinad“? Inimmasin otsib tööd — ta seisab tehase väravas ja ootab, et teda tööle palgatakse. Aga neid ootajaid pole mitte sada — pole mitte tuhat — neid on kümned miljonid. Masinad loovad väärtusi ja täidavad laoruumid ja turud, kuna tarvitajate arv aga väheneb — masin on valmistaja, aga mitte tarvitaja.

Inimesed on tarvitajad, kuid neil puudub ostujõud, — nad on töota — sissetulekuta.

Kogu seda nõiatantsu nimetab kodanline majandusteadus „tööstuse kriisiks“ ja üleproduktiooniks. Meie aga, proletaarlased, peame nimetama seda nähet majanduslikuks spekulatsiooniks ja röövikute mahhinatsiooniks. Makstagu inimesele, kes saaduseid valmistab, tema tööväärtus täielikult välja, — sellega kasvaks ostjaskond ja suureneks tarvitajaskond. Aga ei! Seda ei tehta mitte. Ennem paisatakse toiduained merre ja põletatakse nisu põldudel ära, kui et seda ära anda puudustkannatajale. Ka meil toidetakse rotte riigi vilja tagavaradega pigemini, kui et seda vilja kasutataks näljaste laste toitmiseks!

Kas võib jutu alla tulla praegusel ajal üleproduktioon ehk tarvitajate puudus! — Ei. Ärgu unustatagu töötuid ja nende perekondi!!!

Need miljonid, kes paisatud tänavale, need kes moodustavad endist töötute armeed kogu kultuurilmas on räbalais riides ja jalanõudes. Antagu neile tööd ja teenistust, siis annavad nemad tööd rätsepaile, kingsepaile; töötud on näljas... andke neile teenistust — siis saavad teenistust põllumehed, lihunikud, pagarid ja teised toiduainete alal tegutsejad; töötud vajavad ka vaimutoitu — antagu neile sissetulekut — siis annavad nemad ka sissetulekuid tööliste, kes vaimutoitu põllul tegutsevad... kirjanikele, kirjastajale ja lavategelesile; antagu miljonitele tööd, kes tänavale ajatud kapitalistliku ilmakorra tõttu, neile kes nälgima sunnitud selleks, et üks väikene osa inimesi külluses hukuks — siis saaksid tööd ja teenistust metsatöölised, puu- ja müürišepad, tehnikerid ja ka inisenerid, kes elamuid ehitaksid.

Kõik tööstustooted valmistatakse lattu.

Aga kui kaua sa lattu valmistad, ju need ükskord täis ka saavad. Ja nüüd on kogu kultuurilmas laoruumid täis kiilutud tööstussaa-

dustega ja hulk tööstusi suletud ning seda nimetab meie „modernilm“ — maailmamajanduse kriisiks.

Prantsuse poliitikamees Mirabau murdes pead töölisküsimuse kallal tuli veendumusele, et töölisel on võimalus hankida omale eluülespidamist ainult kolmel teel j. n. tööd tehes, kerjates ehk varastades ja naisproletaarlasel on veel üks võimalus, s. t. temal on võimalus teenida ka oma ihu müües!

Aga kõiki neid võimalusi ei taha klassiteadlik proletaarlane ära kasutada; vaid tema tahab ausal teel omale ülespidamist teenida ja vaatab varguse ja kerjamise peale põlgutsega, samuti vähe au teenib proletaarlasel avalik naine. Ka on kerjamine ja varastamine keelatud ja karistatakse seadustega, — selleks on paragrahvid ette nähtud. Halb on ka naisproletaarlase saatus, kes sunnitud müüma oma ihu. Meie seltskondline kord kohtleb neid õnnetumaid sama, kui tapaloomi, ka nemad kuuluvad arstlisele järelevaatusele, sama kui liha, kala ehk puuvili, mis turule müügiiks määratud ja seda kõik selleks, et ostjaid ja tarvitajaid kaitsta mürgituse eest.

Kas ei ole aga suure enamikus need, kes müüvad oma ihu, proletariaadi võsud, kes tööpuuduse tõttu tänavale paisatud on, kus nad sunnitud on alistuma igale, kes aga maksab? Ei tee nad seda mitte — on vangla ehk näljasurm nende vara ehk jälle nad lähevad vabaturma, jättes maha omad alaealised pojad, tütreid ja mõnigi omad raugad vanemad. Meie ühiskond on asja tõsidusest aru saama hakanud ja organiseerinud vangide hoolekande asutuse, langenud naiste kodud ja ka kurikalduvustega laste koloniid ja kasvatusmajad. Aga kas saadakse sellega kätte neid sihte, millistele need asutused rajatud on. — Ei ialgi! Praegune ühiskondline kord kasvatab kogu oma struktuuriga neid põhjuseid, mis sunnivad inimesi varastama ja oma ihuga kaupleva — ka on need prouakesed, kes nois asutuses tegevad on — ise süüdi, praegumaksvas ühiskondlises maailmakorras. Meie teame, et kõik need summad, millistega need asutused üleval peetakse, kuuluvad töötavale klassile, need summad on kogutud noist summadest, mis tööliste tehtud töö eest välja maksmata jäänud. Neid summe nad annetavad!

Kas tohib sarnane tants veel kaua edasi kesta! Kas pole juba aeg sellele trallingule lõpp peale teha? Jah muidugi!

Kuidas pääseda siis sellest painajalikust tööpuudusest? Pole üleliigne vaadata töötavate küsimuse lahendamise arengut teistes maades, kas või näit. Poolas. Meie loeme ajalehtedest: Poola valitsus kutsus kokku komisjoni töötute küsimuse arutamiseks ja see komisjon töötas välja abinõud, mis aitaksid tööpuudust pehmendada. Komisjon võttis vastu järgm. otsused: 1) komisjon leiab, et ületunnid tulevad kõigis ettevõtetes ära keelata, sest tema poolt kogutud andmete põhjal on kindlaks tehtud, et kõigis tehastes kokku teeb tervelt 24% töölisi ületunde — need ületunnitööd tuleksid jaotada töötute vahel õiglaselt; 2)

alaealiste tööliste töö tuleb ära keelata; alaealiste tööliste arv ettevõteteis tegevat välja 30% täiskasvanud tööliste arvust; 3) on komisjon kindlaks teinud, et mõnes käitises sarnaseid töölisi, kellel on majad ja ise tehases töötavad — on 25%; need tulevad vallandada kui kõrvalteenistusega isikud; 4) tuleb vähendada kõrvalteenistusi omavate tööliste arvu — vaesemate kasuks; 5) töönalal tuleb vähendada 3—4 päeva peale; 6) ettevõtetes, kus töö kestab vahetpidamata 24 tundi, tuleb sisse seada 4 vahetust, igas vahetuses 6-tunnilise tööpäevaga.

Mis tehakse aga meil töötute heaks? Töötuid juhitakse maale; kärbitakse palku ja pikendatakse tööaega ja, et kõrvalteenistustega inimesed ka tingimata teenistuses oleksid. Meie teada on omavalitsuse- ja riigiasutuses palju neid teenijaid, kes omavad kinnisvarad ja kõrvalteenistusi, kes võiksid loovutada oma teenistuskohad töötuile.

Minu ei taha kiidelda Poolaga ja nende komisjoni töö tulemustega, vaid pean ütleva, et need inimesed tahtsid üldhädade lahendamisele abiks olla ja näitasid ka abinõudele, mis neile ainult au teeb, sest see annaks võimaluse mõnelegi 1000-le tööd saada.

Edasi loeme, et ka Ameerika president Hoover olevat nõudnud 5-päevase töönalala sisseseadmist. Aga kõik see pole veel kaugeltki asja lahendamine, vaid ainult lappimine ja asja lahendamise edasilükkamine.

Milline oleks siis maailmamajanduse kriisi lahendamiseks kõige radikaalsem abinõu? Need võimalused on tööliste eneste käes ja seni kuni nad ise ei ole arusaamisele tulnud

oma ebaloomulikust asendist inimkonnas, — kestab sarnane olukord edasi.

Tööliste käes on olemas see nõiarohi, millega nad kõike neid koleduki kõrvaldada võivad. Selleks on vaja ainult tahe ja et tööliiskonnas valitseks üksmeel üleilmilises ulatuses. Ainult siis, kui proletaarlased üheks kindlaks pereks liituvad ja omavahelised lahkeliid kaovad — võivad nad tuua kadu maksvale ühiskondlikule korrale kultuurrahvaste peres ja kaotada üksteise kurnamise. Igale valmistajale kuulugu tema produtseeritud produkt... Ainult sotsialistlik ilmakord võib inimkonda õnnelikuks teha.

Et sotsialism pääseb kord võidule, selle pandiks on meile „tehniline edu“!

Need ajad on mööda, kus tööline oma võistleja „masin-töölise“ vastu vaenulikkust üles näitas — masinaid hävitas ja tehaseid põletas. Tööliiskond on oma vaenlast tundma õppinud ja tema teab, kes temale õige vaenlane, kes mitte.

Masin kergendab töölise kehalist tööd ja annab tööle suurema viljakuse, masin muudab töö röömuks. Inimene aga, kes praegu kapitali peremees, varastab oma ligema töövaeva ja muudab kaasinimese oma orjaks. Sellepärast keetku halastamata sõda orjastajate vastu ja kapitalistliku ilmakorra vastu! Tehniline edu osutub kapitalistlikule maailmakorrale sõnakuulelikuks orjaks ja lihalsele masinale näljutajaks, kuid masin saab lõpuks peremehelegi hauakaevajaks ja töölisele truuks teenriks.

Töölised, oma organisatsioonid tugevaiks, siis sammume käsikäes ühisele vaenlasele vastu.

Tallinna maalritööliste tööolud möödunud hooajal.

T. Viedemann.

Möödunud ehitushooajal püstitati Tallinnas ja Nõmmel palju uusi ehitusi, kuid sellele vaatamata lonkisid ringi töötult palju vanu õppinud maalreid, samal ajal kui noored pea kõikjal töötasid 12—15 tundi päevas, kuna meil maksmas 8-tunniline tööpäev. Sellest seadusest hiilitakse mööda igal võimalikul juhul. Ühel maalritööliste koosolekul võeti vastu otsus, et tuleb töölistel pidada kinni 3-tunnilisest tööpäevast. Tegelikult püüdsid seda teostada ainult paar meest ja teised vaatasid neile kui lollidele, et vaat kus tohmanid, ei oska teha raha kui rahategemise aeg ja neilgi kahel tuli lõpuks töötada 10 tundi päevas.

Loomulikult sunnib töölisi pikemaid tööpäevi tegema madal töötasu, sest nüüd teenib tööline tükkitööga ainult 20 snt. tunnis, kuna ennem teenis 50—55 senti.

Tööpalkade allasurujaks pole olnud niivõrd majaperemehed, kui poolõppinud ja õppimata töölised, kes valmis on töötama igasuguse töötasu eest. Endise pooltosina suur-ettevõtja asemel on nüüd lugematu hulk uusi „ettevõtjaid“, kes võtavad tööle ainult õpi-

mata või vähe õppinud poisikesi, makstes neile 10—15 s. tunnis. Õppinud maalrid on aga sunnitud mõõtma tänavaid ja pingutama püksirihma.

Üldiselt olnud vanematel meistritel möödunud hooajal äärmiselt vähe tööd, ainult Raudsepal olnud 60 meest tööl. Varematal aegadel läks õppinud maaler otsima tööd töökojast, kuid nüüd töötube palju enam polegi. Tööd tuleb otsida uute ehituste juurest, sest noortel ettevõtjatel pole töötube asutatudki ja kui minnakse otsima tööd uue ehituse juures, siis vaadatakse otsa, kui oled noorem, võetakse tööle, kuid vanemat töolist ei taha keegi, sest see ei tööta poisikesele maksitava palgaga. Nende ridade kirjutaja on ot-sinud sel kombel tööd nädalate kaupa. Viis kuud sai vaevalt tööd, kuid 7 kuud ime karu kombel kappi. Perekond aga kodus ootab leiba.

Ametiühing on püüdnud kutsuda kokku vanemaid ettevõtjaid ühisele nõupidamisele, kuid need ei arvestanud olukorraga ja loobusid sellest. Nüüd libiseb neil omalgi töö

käest. Tulemusena muidugi palgad poole võrra langevad ja tööpäev pikeneb.

Tuleks panna maksma kord, et ainult õpinud töölised, kes registreeritud tööoskusetis, võivad hankida töid, muudu määrivad maalritöö mittetundjad maju edasi ja õppinud töölistel jääb vaid end Kadrioru tammekokstesse riputada.

Vanasti õpiti ametit 3—5 aastat, nüüd kõigest üks suvi ja jälle on üks odav maaler juures. Raudtee maalrid peale tehases töötamist teevad väljas remonttöid õhtu pimedani õige madalate palkadega, sest see on lisatöö peale hariliku päevateenistuse ja seda teevad ka teistegi tehaste maalrid ning see odav töäjõud leiab väga laialdast kasutamist. Näiteks tegevat l-toalise korteri remondi „tselluloose“ töölised 6 krooniga, s. o. lagi värvitud, seinu tapeet pandud jne. Selekks tööks kulub aga vähemalt 60 tundi — seega on töölise tunnitasu 10 senti. Suuremate korterite remontide puhul on töötasu 12—13 s. tunnis, varematel aegadel aga 32—34 senti.

Praegused ettevõtjad meistrid töötavad

25—30 mehega ilma patentita ega maksa vastavaid tulu- ega muid makse. Ettevõtjad, kellel on plekisepa või mõni muu töötuba, hangivad veel omale maalritöid, makstes töölisele muidugi näljapalku. Heebrea-meestele näib maalritöö üldse meeldivat ja sellaseid ettevõtjaid on pooltosinat.

Peale selle on mõned maalrid veel oma naisedki tööle rakendanud, kes töötavad muidugi odavalt.

Kõike eeltoodud arvesse võttes pole ime, et möödunud suvel alandati tunduvalt tunni- ja tükitöötasusid, ilma et oleks töölise poolt olnud tõsisemat vastupanu.

Ametiühingul on organiseerimistööl palju raskusi, kuid selge on, et ainuke abinõu on maalritöölisel oma olukorra parandamiseks koonduda ametiühingusse nagu tegid seda Tallinna potisepad ja siis ühiselt astuda samme olukorra parandamiseks.

Olukorra lahendamiseks aitaks kaasa ka piiride avamine väljarändamiseks, kuid praegused kitsendused ei lase töölisel hõlpsasti välja.

T. Viidemann.

„J. T. F.“ kongressi otsuseid.

Kongress juhib kõikide organisatsioonide tähelepanu fašismi hädaohule. Kuigi fašism seni ei ole suutnud saavutada võitu töölisklassi üle ja kuigi isegi Itaalias on jälle tekkinud organisatsioonid, kes liitunud „J. T. F.“iga, peab „J. T. F.“ ühes Rahvusvahelise Ametiühingute Liiduga kõige energilisemalt jätkama töölisklassi organiseerimist ühiseks rindeks fašismi ja reaktiooni vastu. Ühtlasi protesteerib kongress kõige teravamalt selle vastu, et Poola valitsuse poolt ei antud transporttöölise ühingu esindajatele välispasse sõiduks Praha osavõtmiseks „J. T. F.“i kongressist. Kongress töötab, et „J. T. F.“ enne rahule ei jää, kui Poola töölisklass oma vabadused jälle tagasi saab.

Kongress konstateerib, et sõja hädaoht alatasta kasvab ja et kodanlisest riigimeestest ja diplomaatidest koosnevad desarmeerimise konverentsid mingisuguseid tulemusi ei anna. Ainult rahvusvaheline klassiteadlik proletariaat võib üldise rahu kindlustajaks olla. Seepärast kongress tuleb meele endiseid otsuseid sõja vastu võitlemiseks tarvitusele võetavate abinõude kohta ja ühineb Roomas ja Haagis vastuvõetud resolutsioonidega üldise streigi väljakuulutamise kohta sõja lahtipuhkemisel. Kongress tervitab Argentiina raudteelaste otust mitte lasta läbi sõjariistu ja laskemoona Boliiviasse ja Paraguaysse ja paneb ette kõigi teiste maade raudteelaste organisatsioonidele analoogiliseid talitada sõja puhul.

Erialaliste küsimuste igakülgeks arutamiseks peeti raudteelaste, meremeeste, autojuhtide, trammitenijate ja sadamatöölise erikonverentsi. Raudteelaste konverentsil tulid arutamisele eksploatatsiooni, töömeetodite, raudteelaste õigusliku korra kindlustamise ja eraraudteelaste poolt ebaõigete bilansside avaldamise küsimused.

Ekspluatatsiooni ja töömeetodite küsimuse kohta refereris Saksa raudteelaste esindaja Blass. Pikemas ettekandes ta näitas ära kuidas Saksa raudteedel teaduslike uurimuste alusel kogu eksploatatsioon ja töömeetodid on hoopis teiseks muutunud kui nad seda olid alles mõned aastat tagasi. Kuid kõik on sihitud elavtööjõu vähendamisele, teenijatele ja töölise äärmiselt väljakurnamisele, sissetulekute suurendamisele teenijate ja töölise olukorra halvendamise arvel. Mis täna sünnib Saksa raudteel, sellest kindlasti leiab tulevikus palju käsitust ka teiste maade raudteedel. Seepärast tuleb juba nüüd rahvusvaheliselt astuda vastu igasugustele ratsionaliseerimise võetetele, millede tagajärjeks on teenijate ja töölise kurnamine, nende olukorra halvendamine. „J. T. F.“ peab koguma materjali selle küsimuse kohta ja valgustama olukorda Genfis Rahvusvahelise Tööbüroo ees.

Konverents ühines Saksa raudteelaste ettepanekuga.

Teine küsimus puudutas ajutisi teenijaid. On selgunud, et mõne maa raudteedel peetakse aastateviisi teenijaid ajutiste tööjõududena ilma koosseisu sissevõtmata ja siis vallandatakse, kusjuures neid mitte millegagi ei kindlustata. „J. T. F.“ile tehtakse ülesandeks viia läbi rahvusvahelises ulatuses põhimõtte, et iga ajutine tööjõud pärast teatavat aega kestnud teenistust vallandamise puhul saab teatava kindlustuse ja et iga ajutine tööjõud peab pärast kaks aastat kestnud teenistust võetama koosseisu.

Argentiina raudteelaste ühingu esindaja tõi ette, et tema maa raudteeselts koostab ebaõigeid bilansse, neid avaldab ja loob seeläbi meeleolu teenijate olukorra halvendamiseks ja teenijate massiliseks vallandamiseks. Bilanssides peidetakse kasud ja aastaaruanded sea-

takse kokku kõige mustemates värvides. Ta lubab anda „J. T. F.“ile dokumentaalseid tõendusid oma ettekande kohta ja avaldab soovi, et „J. T. F.“ juhiks organisatsioonide tähelepanu sellele nähtele ja toetaks võitlust sarnaste võltsimiste vastu. Sooviavaldusega ühinetakse.

Merimeeste konverentsil võeti vastu resolutsioon milles toonitati, et laevaomanikud ei ole suutnud ei rahvuslikus ega rahvusvahelises ulatuses laevasõitu niivõrt korraldada- et oleks hoitud ära see raske seisukord, mis valitseb praegu laevasõidus. Laevaomanikud püüavad lõigata kasusid, veeretades kogu kriisi raskused merimeeste õlgadele. Järjest vähendatakse palku, üldse surutakse alla merimeeste elustandardit. Merimeestele ei võimaldata mingisugust kaasarääkimise õigust laevasõidu korraldamises. Seda arvesse võttes kongress kutsus ülesse kõiki „J. T. F.“i koonduvat organisatsiooni ühiselt looma tagasi laevaomanike pealetungid merimeeste elustandardile. Ühtlasi otsustatakse moodustada merimeestest ja sadamatöölisest eriline komisjon, kes selgitaks olukorda, võtaks kindlad seiskohad ja kaaluks missuguseid abinõusid tuleks tarvitada laevaomanike pealetungide tagasilöömiseks.

Samuti tehtakse kõigile organisatsioonide ülesandeks esitada „J. T. F.“ile laevade meeskondade arvulise suuruse normide (Bemannungsskala) ettepanekud, võttes arvesse oma maa laevasõidu iseäraldusi.

Sadamatöölise erikonverentsil toonitati nende andmete tähtsust, mis kogutud „J. T. F.“i poolt mitmesuguste maade sadamatöölise töö- ja palgatingimuste kohta. Peeti soovitatavaks, et „J. T. F.“ neid veel täiendaks, süstematiseeriks, ära trükkiks ja laseks brošüüri näol organisatsioonide kätte saata.

Siis olid veel arutusel tööaja ja sadamatöölise puutuvate konventsioonide ratifitseerimise küsimused.

Trammiteenijate erikonverentsil arutati peamiselt trammiteenijate kutsehaiguste kü-

simust. Jõuti otsusele, et nende hulka tuleb arvata järgmised haigused:

1. Kutsega seotud ametikohuste täitmisel saadud kõhu- ja sooltehaigused.

2. Jooksva.

3. Lampjalg ja tõmbsoonte laienemine.

4. Kutsega seotud ametikohuste täitmisel saadud erkude haigused.

Neid haigusi tuleb käsitada võrdselt õnnetujuhtumite tagajärjel saadud haigustega.

Autojuhtide erikonverentsil nõuti, et rahvusvaheliselt määrataks kindlaks autojuhtide maksimaalne tööaeg väljamaa sõitudel ja et kaugemaa sõidu veoautodel oleks tingimata kaks autojuhti. Peale selle toonitati väljamaal ametikohuste täitmisel viibivale autojuhtidele abiandmise kohta käiva konventsiooni ratifitseerimise vajadust kõikide „J. T. F.“iga liitunud organisatsioonide poolt.

Lõpuks võeti ette nõukogu ja täidesaatva komitee valimised. Nõukogusse valiti Cramp ja Bevin (Inglismaa), Rudolph ja Jochade (Saksamaa), Mahlmann (Hollandi ja Belgia), Jarrigion (Prantsusmaa ja Luksemburg), Sardelli (Itaalia), Gomez (Hispaania ja Lõuna-Ameerika), Issaef (Balkani maad), Maxamin (Poola ja Piiririigid), König (Austria, Ungari ja Sveits), Ummada (Jaapan), Brodecky (Tšehhoslovakkia ja Rumeenia). India organisatsioonide esindajaile jäi koht vabaks.

Täidesaatvasse komiteesse valiti Cramp, Rudolph, Mahlmann, Sindley, Jarrigion, König ja Fimmen.

Peasekretäriks valiti Fimmen ja asetäitjaks Nathans.

Järgmine kongress otsustati pidada ära Madridis.

Seega oli kongressi päevakord läbi. Juhataja tänas Tšehhoslovakkia transporttöölise organisatsiooni külalislahke vastuvõtu eest ja nõukogust lahkunud kolleege Döring'it ja Bidegaray't „I. T. F.“i kasuks tehtud töö eest.

Kongress lõppes Internatsionaali laulmisega. (Lõpp.)

Soome ametiühingute omaabi möödunud aastal.

Toetusi makstud 1.521.138,90 soome marka.

Soome ametiühingute liidud on asunud kõigi teiste välismaiste ametiühingute eeskujul intensiivselt arendama omaabi praegusel raskel kriisi ajal, arvestades sellega, et sotsiaalkindlustus on tööliste väga puudulik.

Möödunud aastal on kõik Soome ametiühingute keskliitu kuuluvad liidud maksnud toetusi oma liigetele 1.521.138,90 soome marka, sellest summast on läinud haiguste puhul toetuseks 811.673,25 soome mkr., matusekassad on annud 103.796 smrk. ja 79.564,65 smrk. on antud muiks toetusiks.

Lõviosa toetussummadest on läinud töötute ametiühinglaste abistamiseks — tervelt 1.026.104 smrk. ehk 67,5%. 1 soome mark = umbes 6 senti. Keskmiselt tuleb iga Soome

ametiühingute keskliitu kuuluvale ametiühinglasele 76,28 smrk. toetust.

Mõnes liidus on kuni 80% kõigist toetusrahadest makstud töötaoleku all kannatajate liigete abistamiseks.

Eeltoodud arvesse pannes peab tunnustama, et Soome ametiühingute keskliit on kõigest paar aastat tegutsenud praegusel kujul, kuid toetusi on makstud 5 korda enam, kui endise liidu ajal, mis 1930. a. likvideeriti.

Varemalt andis valitsus Soome ametiühingutele n. n. genti-süsteemilise töötaoleku vastu kindlustuse põhjal 60% töötaoleku toetussummadest tagasi, kuid möödunud aastal andis valitsus kõigest 32,8% ametiühingutele tagasi.

Toetuse suhtes võivad Soome noored ametiühingute liidud olla meilegi eeskujuks, kuid ühtlasi peab tähendama, et Soomes on ka liikmemaksud kõrgemad kui Eesti ametiühingutes ja ametiühingute kassade tugevus oleneb peamiselt liikmemaksu suurusest.

Soome keskliidus on 20.000 liikme ümber, nii siis rahvaarvuga võrreldes pole meie ametiühingute keskliit oma 6½ tuhande liikmega sugugi soomlastest taga, kuid liikmemaksud on meil tunduvalt madalamad, mille tulemu-

seks on see, et ühingu kassades puudub raha oma liigete abistamiseks. Ainult trükitöölised on ses suhtes paremas seisukorras, nad maksavad pealinnas 7 kr. nädalas töötaoleku puhul toetust ja provintsis 6 kr., kuid nende liikmemaks on ka kõrgem — 3% palgast.

Soome liitudest on tugevamad trükitööliste ja metallitööliste liidud, kumbki umbes 3500 liikmega ja toetuste alal suudavad need liidud sammuda esireas.

Klaasipuhujad, asutage ühine võitlusväerind.

Rõik E. Klaasipuhujate Ametiühingu liikmeks!

Kohutav tööpuudus, mis kogu ilma tööliskonda vaevab, on oma keerdu haaranud ka rida klaasipuhujaid ja jätnud nad tööta ning leiivata. Teised, kes veel leiavad tööd, peavad higistama odava töötasuga, mida ettevõtjad järjest kärbib. On viimane aeg alata aktiivset võitlust kapitalistidega töö ja palgatoitude pärast, nagu see on võimalik ainult organiseeritud töölistel.

Meil on loodud Eestimaa Klaasipuhujate ametiühing, mille ümber aktiivsemad ja teadlikud klaasipuhujad juba koondunud. Kuid vähe suudab ühing seni korda saata, kuini osa klaasipuhujaid vaatav ühingu ja ta juhtivatesse tegelastesse umbusklikult.

Viimane asjaolu paistab selgesti silma Meleski klaasivabrikus, kus E. K. A. liikmeid on väikene protsent. Ometi on aga mainitud vabrik suurem klaasivabrik Eestis ja temas töötab umbes 40 klaasipuhujat ja abi. Siin paistab selgesti silma, et Meleski klaasipuhujatel puudub igasugune arusaamine tööliskümismisest ja organiseerimisvajadusest. Koguni suhtub veel suurem osa ühingust kõrvalejäänud klaasipuhujaid ühinguusse vaenulikult ja ettevõtjatega käsikäes püütakse ta tegevust takistada. Nüisuguseid ettevõtjate silmateri leiduvat seal umbes tosina ümber, kes tasandavad teed palgakärpimiseks.

See ettevõtjate soov viidigi hiljuti Meleskis läbi. Tolkorral avanesid küll suurema osa

klaasipuhujate silmad, et viimane aeg on end organiseerida, kuid peale palgavõitluse lõppu jää kõik endiseks. Kas oodatakse seni, kuini vabrikandi „majanduslikud põhjused“ jälle teid sunnivad ära andma mõnikümme protsenti oma palgast?!

Seltsimehed! Klaasipuhujad!

On viimane aeg sellele tõsiselt mõelda. Klaasipuhumine kui teatud spetsiaaltööharu, võimaldab hästi kaitsta väärikat töötasu. On ju see kindel, et organiseeritult suudetakse alati rohkem enda huve kaitsta kui mitteorganiseeritult. Pealegi on suurem osa klaasipuhujaid noored ja tegevusvõimelised, kes võiksid korraldada ka pikema streigi, kui see vajalik. Klaasipuhujate ühingul tuleks rohkem ka hoolitseda selle eest, et ühing omaks vajaliku kapitali, millest võiks streigi korral osalist abi anda, kuna on oodata jällegi uusi palgakärpimisi.

Lõpuks olgu mainitud, et osa klaasipuhujaid pole küllalt teadlikud tööliskümismises, ega oma selget pilti praegusest olukorrast. Usutakse ettevõtjate kaebusi ning vabriku seismapaneku ähvardusi. Ka usutakse seda, et odava palgaga mittetöötamise korral töölisi tuuakse väljamaalt. Nüisugune lapsejutt on kindlasti teie ettevõtja „vaimutöö“, mis sepi- seti selleks, et teid hirmutada. Nüü siis — kõik ametiühinguusse

Ainult ametiühingu kaudu võime oma elu- järke parandada!

Töölisnaised, ametiühinguisse!

F. K. W.

Tööliste hulgas on saanud väga üldiseks see arvamine, et ollakse täitnud oma kohustuse tööliskümismise vastu siis, kui on astunud parteisse, eriti võib seda panna tähele naiste juures, kuna samal ajal ei kuuluda oma kutse või tööstusala ametiühingusse.

Vaadeldes parteiliste ja ametiühinguliste organisatsioonide liigete arvu, peame konstateerima kurba fakti, et suured töölismassid on jäänud väljaspoole organisatsioone ja et naised on vähem organiseerunud kui mehed,

olgu see siis poliitilistes või ametiühingulistes organisatsioonides. Samuti on naise osavõit ühiskondlikust elust piiratum kui mehel ja mõnel pool, eriti maal, on see päris harulduseks, kui naispooled perekonnast kuulusid mõnesse töölisorganisatsiooni.

Et naised seni pole „suurt“ hoolinud ametiühingutest, on tingitud nende erilisest asetusest kapitalistlikus ühiskonnas. Naine on äärmiselt koormatud ja ta tegutsemine piiratud. Palgad on äärmiselt madalad ja naine

on asunud tööle aladele, kus varemalt mees töötas. Kui naisele, kes teeb sama töö kui mees, makstakse $\frac{1}{2}$ mehe palgast, siis langeb see üldist palgataset. Palku aga on nais-telegi raskem suruda alla, kui nad on organi-seeritud ametiühingusse. Organiseerimatud naised toovad kahju tervele tööliiskonnale.

Organiseerimine ametiühingusse on töö-lisnaisele sama tähtis kui igapäevane leib. Maades, kus on tugevad ametiühingud, on töö-liste elamistase palju kõrgem kui meil. Ain-saks vahendiks palgatöölise elutaseme tõstmiseks on organiseerimine ametiühingusse ja sellepärast peaks iga töölinaine, olgu ta val-laline või abielus, võtma enesele esimeseks lähemaks ülesandeks astuda ametiühingusse.

Poliitiline organiseerimine üksi ei ole kül-laldane tööliisklassi lõppsihi saavutamiseks. Iga töölinaise kohus on enda ja oma klassi majandusliku seisukorra kindlustamiseks teha kõik, sest „tööline ei või surra nalga teel sotsialismile“ ja mõjuvam vahend selleks on tu-gev ametiühinguline organisatsioon.

i

F. K. W.

Välismaine ametiühinguline ringvaade.

J. JANECEK †.

21. okt. suri südamerabandusse Austria Ametiühingute Keskliidu ja Austria Metallitöölise Liidu esimees Johann Janecek, kes oli tuntud ametiühingulises liikumises rahvusva-helises ulatuses. Eestigi töölisajakirjanduses on ilmunud tema artikleid majanduspoliitiliste küsimuste kohta. Austria vabaametiühinguid on tabanud Janeceki surmaga suur kaotus. Eesti ametiühinglased ühinevad Austria seltsi-meeste leinaga.

INGLISMAAL ASUTAKSE PLEANIMAJAN-DUSE JUURE.

Septembri kuul peeti Briti Ametiühingute Liidu kongressi, mille päevakorra peaküsimu-seks oli majanduselu ümberkorraldamine. Sel-leks, et üle minna anarhilise kapitalistliku majanduse juurest sotsialistliku plaanmajan-duse juure, tuleb riigistada eelkõige raske-tööstus, rahandus ja kaubandus, nii kõlab kongressi otsus. Liidu juhatuse vastav kom-isjon koostab praegu kavasid, kuidas esime-sel võimalusel plaanmajanduse juurde minna. Seega varitsevad Briti ametiühingud kapita-lismi, et see kukutada ja asuda sotsialismi teostamisele.

SAKSA TEKSTIILTÖÖLISTE LIIT.

Saksa tekstiiltöölise liit on asutatud 1869. a. Pika aja jooksul on liit läbi käinud mitmesugustest sündmustest, kuid kõige peale vaatamata on jäänud püsima tugevana. Täna-päeval moodustab liit tugeva jõu tekstiiltöölise eluhuvide kaitsmiseks. 1931. a. lõpul omas liit 246.296 liiget. Neist naised 136.380. Liit omab tsentraliseeritud organisatsiooni. Üle maa on kohapealse osakonnad, mille tegevust juhivad liidu juhatuse ja nõukogu, mis valitud kongressi poolt. Juhatuse tegevuse kergendamiseks on asutatud ringkonnad, mille tegevust juhivad liidu juhatuse kontrolli all ringkonna sekre-tärid.

Liidul on streigi, töötaolu, matusel, õnne-tusjuhtude j. t. toetuskaasid.

1931. a. maksis liit oma liikmetele tööta-olu toetust 1.973.289 Smk., streigi toetust 398.897 Smk., haiguse toetust 966.493 Smk. jne.

1931. a. oli liidul sissetulekut 9.776.411 Smk. ja väljaminekut 9.759.643 Smk.

Palgaolude korraldamiseks on liit sõlmi-nud tekstiiltöösturitega kollektiivlepingud, mille kaudu normeeritakse ka töötingimusi ja puhkeajaga. 1931. a. lõpul oli kollektiivlepin-gutega korraldatud 775.000 tekstiiltöölise pal-gaolud. Palgaolude korraldamiseks, s. o. kol-lektiivlepingute kaitsmiseks ja uute sõlmimiseks on liidul tulnud pidada aktiivset võitlust.

1931. a. lõpul oli liidu teenistuses 405 pal-galist töøjõudu.

Liit kuulub Saksa Ametiühingute Keskliitu ja rahvusvahelise tekstiiltöölise kutsesekre-tariaati.

PALGAVÕITLUS ROOTSIS.

Rootsi ametiühingud peavad praegu visa võitlust kollektiivlepingute eest. Septembri ja oktoobri kuul pikendati 170.000 tööliste kohta käivad kollektiivlepingud endistel tingimustel. See saavutis nõudis ametiühingutelt suuri pingutusi, kuid ettevõtjate vastupanu siiski murti ja tööliste nõuded viidi läbi.

AMETIÜHINGUTE VERBIMISRÜNNAK SOOMES.

Soome Ametiühingute Keskliidu organiseerimisprogrammi kohaselt korraldati hiljuti üle maa suurejooneline verbimisnädal, mille tulemusega Soome Keskliidu sekretär. E. Louhikko kokkuvõttes märkis, et verbimisnädal on õnnestunud paremini, kui loodeti ja parem kui varemadel aegadel.

Verbimisnädala jooksul korraldati esialg-sete kokkuvõtete järele kaugelt üle 100 koos-oleku, igal koosolekul kõnelesid kaks parimat ametiühinglast ja peale selle oli verbimiskoos-olekute programmis muusikat, laulu, deklamaatsioone, följetonet jne. Koosolekuil on käi-nud üle 30.000 tööliste ja teated kohtadelt tõendavad rohkearvulist uute liigete juure-voolu ametiühingusse.

Kuigi majanduslik seisukord on veelgi hul-lemaks läinud, süski näib, et Soome tööliiskond on saamas üle kriisiajast tingitud tüdimusest ja passivsusest ning jälle endise usalduse ning kindlusega astub oma võitlusorganisatsiooni-desse — ametiühingutesse.

Suurt abi verbimistöölise pakkusid 13 soome töölepaevalehte ja algkirjad, mis olid täide-tud ametiühinguliste propagandakirjutistega

iga päev. Kesklüüdi rändkino näidati näpalju kui jõuti ja käsitati muid tehnilisi propaganda vahendeid.

See Soome ametiühingute hoogtöö verbi-misalal on leidnud tasu uute liigete astumisega ametiühinguisse.

MEREMEESTE PALGAVÕITLUS HOLLANDIS JA SAKSAS.

Laevaomanikud üle maailma riindavad meremeeste palga- ja töötingimusi. Seal kus meremehed on halvasti organiseeritud ning kus puudub erirühmituste vahel kindel side, on meremehed pidanud kaotaja osaga leppima. Hästi organiseeritud meremeestel on õnnestunud aga mõnelgi maal pealetungi tagasi tõrjuda. Erihist tähelepanu väärrib meremeeste üksmeelne ja edukas palgavõitlus Hollandis. Siin augusti algul laevaomanikud teatasid juht- ja meeskonna organisatsioonidele, et katkestavad maksa kollektiivlepingu 16. augustist ning nõuavad uue sõlmimist 10—38% palga kärpimisega. Olgu vahemärkusena tähendatud, et Hollandis on meremehed, nii juht- kui meeskonda kuuluvad, hästi organiseeritud, ning organisatsioonide omavaheline side on väga tugev. Siin on varemgi juht- ja meeskonnad ühelmeel el laevaomanike vastu

astunud. Ühiste huvide kaitsmiseks tegutseb organisatsioonidevaheline n. n. side-komitee.

Ühemeelselt toimiti ka seekord. Nii juht- kui meeskonna organisatsioonid keldusid laevaomanike ettepanekuid aktsepteerimast ning moodustasid ühisrinde, et tarbekorral oma huvide eest aktiivselt välja astuda. Varemtegu-sev sidekomitee tunnistati ühisrinde juhiks ning, peale asjatuid läbirääkimisi laevaomanikega, see kuulutas streigi. Streik oli 100% edukas ning täiesti üksmeelne.

Peale 2-nädalast streiki ei jäänud laevaomanikel teist teed kui nõustuda endiste pal-kadega. Hollandi meremeeste üksmeel ning hea organisatsioon võitis.

Ka Saksas oli streik puhkemas. Hollandi eeskujul moodustati ka siin organisatsioonide-vaheline aktsioonitöimkond, sest laevaomani-kud nõudsid palga alandamist ja töötingimuste halvendamist. Nähes meremeeste haruldast üksmeelset seisukohta ametlik vahekohtunik tühistas laevaomanike nõudmise ning streik jäi seega ära.

RAHVUSVAHELISEL TÖÖORGANISAT-SIOONIL 58 LIIGET.

Hiljuti liitusid rahvusvahelise tööorgani-satsiooniga Türgimaa ja Irag, millega liigete arv tõusis 58-le.

Ametiühingulisi teateid.

MAATÖÖLISED LIKVELE!

Maatöölise olukord on muutunud võimalt raskeks. Tööpuudus on viinud äärmis-sesse kümned tuhanded põllutöölised, metsatöölised ja ehitustöölised. Ametlikud andmed näitavad, et maal on tööpuudus laia-ulatuslik, kuid ametlikud andmed ei valgusta kõiki seda täies ulatuses.

Need maatöölised, kes on palgalistena tööl põllumajanduses või metsatööstuses, peavad töötama äärmiselt madalate palkadega ja ras-kete töötingimustega.

„Põllumajanduse turg nr. 44 avaldab and-med maatöölise palgaolude kohta, millest selgub järgmist.

Võrreldes 1927. a. on 1932. a. põllutöö-liste palgad 35% madalamad. 1929. a. olid palgad kõrgemad kui 1927. a. Ja võrreldes 1929. a. on palgad langenud 1932. a. ümar-guselt 40%.

Kõige rohkem on langenud aastatöölise palgad. Suvetöölistel ja karjastel on palga-langus pisut väiksem. Kui 1927. a. oli mees-suilise palga ostujõud 100, siis 1932. a. 1 pool-vel on see langenud 84 peale. Üldiselt on teada, et juba 1929. a. omas põllutöölise palk-pisikese ostujõu, nüüd on see langenud ter-velt 16 punkti võrra.

Tuleb silmaspidada seda, et põllutöölistel ei ole haiguskindlustust, õnnetusjuhtude kind-lustust, töökaitset ega tööpäeva seadust, vaid põllutööliline on jäetud tööandja meelevalla alla.

Teiseks tähtsaks tööalaks maal on metsa-

tööstus, kus tuhanded maatöölised talvel met-saraiumisega ja väikemaapidajad veoga tööd leiavad. Käesoleval aastal on aga metsatöö hinnad niivõrd alla surutud, et õppinud met-satööliline raske tööga pika tööpäeva jooksul vaevalt teenib 120—150 senti päevas, mõnes paigas isegi vähem. Metsatöös vilumata me-hed suudavad päeva jooksul teenida kõigest 75—100 senti päevas.

Maaparanuse töodega on töötasu niivõrd alla surutud, et teenistus osutub üsna pisike-seks, et ei võimalda algelistki äraelamist. Muudelgi tööaladel on töötasu alla viidud.

Kui asi selles suunas edasi areneb, siis osutub maatöölise töötasu peagi likvideeri-tuks.

Maatöölistel tuleb organiseeritult oma hu-vide kaitseks välja astuda. Maatööraha ühin-gud peavad maatööraha liikvele viima võit-lusse töötasu eest, tööpuuduse vastu. Tuleb liikvele viia popsid ja väikemaapidajad, kes teevad palgatööd ja viirelevad oma maalapi peal, võitluse oma eluhuvide eest.

Üleriiklik Maatööraha Ühing korraldagu üle maa maatöölise päevasid, kus arutusele võtta maatööraha päevamured ja organisee-rimisküsimused.

VÕIMAS TÖÖRAHVA MEELEAVALDUS 1905. A. LANGENUTE MÄLESTUSEKS.

Tallinna ametiühingud ja tehaste töölis-kond ning E.S.T.P. organisatsioonid kogusid 30. okt. s. a. vene turule suureks leinameele-avalduseks, kus asetati 1905. a. seltsi ja

E. Töölisühingute Keskliidu pärjad langenute sambale. Aktusel kõneles sms K. Ast. Rahvast oli koos murdu.

Turult mindi rongikäigus Rahumäele 16. okt. 1905. a. langenute haudadele, kus sms M. Martna oma mälestuskõnes mitte ainult Rahumäele maetud, vaid ka kõiki teisi langenud revolutsionääre austas. Haudadele asetati Tallinna tehaste töölisvanemate poolt ühine pärg, peale seda asetasiid pärgi E.S.T.P. keskkomitee, ametiühingud ja teised organisatsioonid.

Pärja ja orkestri kulude katteks panid töölisvanemad kokku korjanduse teel 60 kr. 88 s., millest 58 kr. oli väljaminekuid, kuna ülejääk 2 kr. 88 s. jäi keskliidule teiste leinaaktusega ühenduses olevate kulude katteks.

RIIETUSTÖÖLISTE VERBIMISTÖÖST.

Naiste ja õpilaste olukord raske.

Tallinna Rätsepatöölise ühing korraldas suurema verbimiskoosoleku, millel kõneles L. Johanson riietustöölise olukorrast ja ametiühingute tähtsusest töölisklassi majanduspoliitilises võitluses.

Koosolekul ettekantud aruandest selgus, et kahele võidetud palgavõitlusele on järgnenud viimasel ajal laagritöö hindade lang, kuna tellitud töö hinnad on vähem langenud.

Naistööliste olukord on eriti raske, naisõpilased saavad 10—15 senti tunnis. Naised on võrdlemisi nõrgalt organiseeritud.

Toetus annab ametiühing surma puhul 20—80 kr. ja haigestunud liikmed saavad arstiabi riigiteenijatega samal alusel neilt arstidelt, kellega ühingul sellekohane kokkulepe.

NAHATÖÖLISTE AMETIÜHING VAHETAB JUHATUST.

Tallinna Nahatöölise Ametiühingu üldkoosolekul 23. okt. s. a. otsustati asuda Vaksali puisteelt mujale ja avaldati juhatusel ning revisjonikomisjonile umbusaldust, mille tõttu tulevad võtta ette uued valimised järgmisel üldkoosolekul, sest politsei takistas uue juhatuse valimist samal koosolekul.

Tallinnas on praegu umbkaudu 4000 nahatöölise, kelle palgad omavahelise võistluse tõttu madalad.

Tingimusi verbimistöökas nahatöölise hulgas teataval määral oleks, kuid ühingus pikemat aega kestvad „suunaküsimused“ ja võitlused selle ümber on positiivse ametiühingulise töö takistuseks ja osa töölisi hoidub ühingu selle tõttu eemale.

Ametiühingud kindlale vabaametiühingute põhimõtete alusele, siis annab alati verbimistööst paremaid tulemusi!

ÕPETAJATE LIIDU ASTUMINE E. T. KESKLIITU EDASI LÜKATUD.

Eesti Õpetajate Liit on võtnud aktiivselt osa viimasest palgavõitlusest riigiteenijate kaitseks üleriikliku aktsioon-toimkonna kaudu. Ühises palgavõitluses on Õpetajate Liidu juhatus jõudnud veendumusele tihedast koostööst

vajadusest Eestimaa Töölisühingute Keskliiduga, mida tõendab see, et viimasel Õpetajate Liidu erakorralisel asemikkude kogu koosolekul võeti päevakorda ka Keskliitu astumise küsimus.

Praegust olukorda, eriti aga palgavõitluse küsimust arutades võeti vastu järgmised tähtsamad otsused:

1. E. Õ. Liidu asemikkudekogu kohustab E. Õ. Liidu liikmeid senisest veel energilisemalt osa võtma seltskondlikust ja poliitilisest tegevusest õpetajaskonna õiguste ja huvide kaitsmiseks ning rahva seas õige arusaamise ja lugupidamise kujundamiseks koolist ning tema tegelastest.

Palgavõitluses jätab asemikkudekogu E. Õ. Liidu juhatusele vabaduse kasutada kõiki seaduslikke abinõusid, koordineerides E. Õ. Liitu kuuluvate liitude ühingu tegevust.

2. Õpetajate huvide kaitsmisel tuleb eriti silmas pidada, et ei tehtaks vahet maa ja linna õpetajate palkade määramisel.

3. Asemikkudekogu volitab juhatust jätka õpetajate kutsehuvide kaitsmist käsikäes riigi- ja omavalitsusteenijate ning teiste kutseorganisatsioonidega ja koguma andmeid Eestimaa Töölisühingute Keskliitu astumise tingimuste kohta.

Loodetavasti otsustatakse Keskliitu astumise küsimus lähemas tulevikus jaatavalt.

BALTI TRANSPORTTÖÖLISTE ÜHISTÖÖ.

Eestisse ja Latviasse luuakse toimkonnad.

Balti riikide transporttöölise ühistöö küsimused on juba mõnda korda olnud päevakorral, kuid mitmesuguste takistuste tõttu pole suudetud seda veel reaalsele pinnale asetada.

Teatavasti peeti k. a. kevadel eesti ja läti transporttöölise ühingu esindajate konverentse, kus muuseas otsustati kutsuda ellu mõlemal maal transporttöölise liidud ja luua n. n. Balti sekretariaat transporttöölise ühendamiseks, kuna aga vahepeal mõned organisatsioonilised küsimused ja I. T. F-i seisukohtade selgitamine võttis aega, arenesid Eestis ja Lätis olud üksteisele üllatavalt sarnaselt.

Hiljuti käis Tallinnas Läti raudteelaste esimees Zeibolts, kellel oli kokkupuutumisi meie transporttöölise ühingu juhtivate inimestega. Peale vastastikust informatsiooni jõuti ühisele otsusele, et Eesti ja Läti ametiühingute keskliitude juures kutsutakse ellu transporttöölise toimkonnad, mis vastastiku on tihedas kontaktis, vahetades iga kuu informatsioonid ja Balti büroo istungid peetakse iga 3 kuu järele kas Riias või ka mõnikord Tallinnas, kuhu esindajad sõidaksid kordamööda. Ühtlasi selgitatakse I. T. F-iga organisatsioonilisi küsimusi. Lähemasse kontakti püütakse astuda ka Poola transporttöölise organisatsioonidega ning tõmmata Leedutki kaasa ja luua lähem suhe I. T. F-i Skandinaavia alamsekretariaadi või bürooga, millega on ühenduses ka Soome.

Peale puhtorganisatsiooniliste küsimuste tutvuti vastastikuse olukorraga lähemalt ja

palgavõitlusele tunnustas läti transporttöölise esindaja oma täielikku solidariteeti ning kui Eestis palgavõitlus võtab teravama kaju, siis korraldavad läti seltsimehed Riias suuremaid protestimitinguid oma solidariteedi avaldamiseks eesti palgalistele.

Nende esimeste praktiliste otsuste järele loodetavasti omandab Baltimaade transporttöölise koostöö kindla aluse ja pideva kaju, millest areneb tulevikus tugev ühtlane liit.

SADAMATÖÖLISE NÕUAVAD OLUKORRA PARANDAMIST.

Löödetakse abi I. T. F.-lt.

Tallinna Sadamatöölise ühise üldkoosolekul 23. okt. kõneles Keskkliidu instr. J. Mikhelson I. T. F.-i kongressist ja palgavõitlusest, millele järgnesid elavad läbirääkimised.

Sadamatöölise olukorda puutuv seadus on praegu koostamisel ja sadamatöölise ühingu selle valmimisel asuvad Keskkliidu kaudu astuma samme selle vastuvõtmiseks riigikogus. See lahendaks mõnegi küsimuse tööliste kasuks.

Üldiselt on sadamatöölistel nii Tallinnas kui ka Pärnus ühised mured, eriti oma liigetele töömuresemise alal. Kollektiivlepingu sõlmimine oleks hädavajalik, kuid selleks pole praegu organisatsioonidel jõudu. I. T. F.-iga on käimas kirjavahetus mõningate aktsioonide teostamise kohta. Arvatavasti suudab I. T. F. mõneski asjas oma abi pakkuda.

Lähemal ajal kavatsetakse pidada I. T. F.-i merimeeste ja sadamatöölise sektsiooni ühine nõupidamine Amsterdamis tähtsamate päevaküsimuste arutamiseks, kuid eesti esindajate sinnasõit on seotud majanduslike raskustega.

EESTI EHIUSTÖÖLISE AMETIÜHINGU HOOGNE KASV.

Verbimiskoosolekud rohkearvulised.

Noorematest ametiühingute üratav erilist tähelepanu Eesti Ehitustöölise ametiühingu hoogne tegevus viimasel ajal. Sageli peetakse suuremaid verbimis- ja omi päevaküsimusi puudutavaid koosolekuid ning püütakse oma liigetele töömuresemises võimalust mööda tulla vastu. Selle tulemusena on ühingu liigete arv tõusnud lühikese aja jooksul 200.

Töölised oma koosolekul nõudsid pensiooni maksu äräjätmist, kui täiesti ülekohtust, linna tööde majanduslikul teel tegemist ja kollektiivlepingute sõlmimist, milles aga kodanlased ei taha töölistele tulla vastu.

Kollektiivlepingute kättevõitmine peaks olema meie kõikide ametiühingute üheks tähtsamaks ja esmajärguliseks ülesandeks.

TARTU RÄTSEPAD KOLIVAD.

Tartu Rätsepatöölise ametiühingu üldkoosolekul otsustati avaldada umbusaldust

oma 2 esitajale Tartu Töölisühingute Keskkliidu nõukogus, kes pole juhatase otsuste kohaselt toimunud.

Tartu Töölisühingute Keskkliit kolis sinna kuuluvate ja keskkliidu juures korteris olevate ametiühingutega senisest asukohast Tähhe tän. uutesse ruumesse Filosoofi t. 11.

Rätsepatöölise ühingu üldkoosolek polnud aga selle asukohaga päri ja otsustas üldkoosolekut mitte enam Filosoofi tänaval pidada, vaid võtta uus korter. Hiljem peeti ametiühingute juhataste ja Tartu keskkliidu nõukogu ühine koosolek küsimuse selgituseks, kuid sel koosolekul kaugemale vastastikkustest etteheiteid ei jõutud ega suudetud rätseppi veenda endisse korteritesse jäämiseks.

Asukoha vahetusega aga ei lahku Tartu Rätsepatöölise ühing Tartu keskkliidust, vaid jääb sinna edasi.

NARVA TOITU- JA MAITSEAINETE TÖÖLISE KOOSOLEK.

Narva toidu- ja maitseainete tööliste ametiühing korraldas 16. okt. organiseerimiskoosoleku, kus organisatsioonilistest küsimustest ja verbimisest kõneles Keskkliidu instruktor J. Mikhelson.

Koosolekul algatatud küsimuste all puudutati praegust rasket olukorda, kuid loodetakse, et ühingu tegevus võtab edaspidi enam hoogu. Ühing asub nüüd uutes ruumides äriteenijate ühingu allüürnikuna, kuna endised ruumid Helsingi tänaval polnud ühingu vastu võetavad.

Ühingu juhatase tegevus leidis revisjoni komisjoni poolt kaunis hästi tuulutamist, mis üldkoosoleku poolt võeti teadmiseks lootusega, et juhatus tulevikus energilisemalt tegutseb.

JÄRVAKANDI TÖÖLISI ÄHVARDAB NÄLG.

Tehast tahetakse sulgeda.

Järvakandi Töölise Ühingu ja töölisnõukogu on pöördunud keskkliidu poole sooviga, et astutaks samme tööliste olukorra kergendamiseks, sest praegu on nim. suurkätitsesse jäänud kõigest 264 töölit veel. Tehast ähvardavat hoopis sulgeda ja osa vabrikui juhatast on kolinud ära.

Töölise nõue on, et kutsutakse kohale vastav valitsuse komisjon asja uurima, sest tehase seismajäämisega kaotaksid sadajad töölised leiva. Tehas tuleks riigistada.

Keskkliidu juhatus saatis ses suhtes märkikirja vabariigi valitsusele, majandus- ja haridus-sotsiaalministrile ning E.S.T.P. omalt poolt püüab mõjutada tööliste olukorra kergenduseks astutavaid samme.

Kätitses on käimas töölisnõukogu valimised. Valida tuleb töölistel 3-liikmeline nõukogu.

SISUKORD: 1) E. Joonas: Meie tänapäev. 2) L. Metslang: Ametiühingud — lõõgivõimsaks. 3) Tööpäeva lühendamise küsimus. 4) Aug. Gustafson: Jooni saksa ametiühingute haridustegevusest. 5) A. J. Hällström: Trükitöölise ametiühingud Soomes. 6) Aug. Gustafson: 40-tunniline tööpäev — tööliiskonna päevanõue. 7) K. Kimmann: Tööpuudus, nälg ja lootusetus. 8) T. Viedemann: Tallinna maalikööliste tööolud. 9) I. T. F.-i otsused. 10) Soome ametiühingute omaabi mõõdund aastal. 11) Klaasipuhujad, asutage ühine võitlusväerind. 12) F. K. V.: Töölisnaised, ametiühinguisse. 13) Välismaine ametiühinguline ringvaade. 14) Ametiühingulisi teateid.

Toimetuse: E. Joonas, K. Must, L. Metslang, J. Mikhelson. Vastutav toimetaja: K. Must. Väljaandja E. Töölisühingute Keskkliit. Ilmub Tallinnas kord kuus. Tellimishind: aastas 60 senti, 9 kuud 30 senti, üksiknumber 5 senti. Toimetuse ja talituse: Tallinn, V. Pärnu 31—4, tel. 460-52 Kirjast. o.-ü. „Täht“ trükkkoda, V. Pärnu mnt. 31. 1932.